

до джерела : <http://www.ipaq.ki.se/scoring.pdf>,

12. Gandek B. Measurement properties of the Western Ontario and McMaster Universities Osteoarthritis Index: a systematic review. *Arthritis Care Res (Hoboken)*. – 2015. – Vol. 67(2) – P. 216-229.

13. Obesity: Preventing and managing the Global Epidemic. Report of a WHO Consultation on Obesity [3-5 June 1997, Geneva] // WHO/NUT/NCD/98.1. – Режим доступу до джерела : http://www.who.int/nutrition/publications/obesity_

Без'язичний Б.І., Коваль С.С., Худякова В.Б.

Харківська державна академія фізичної культури

Гіль Ю.Б.

Харківський національний університет

будівництва та архітектури

ПЕДАГОГІЧНА ЕТИКА В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

В основі гуманізації сучасної системи освіти лежить визнання людини як найвищої соціальної цінності. В цих умовах відбувається переосмислення ролі вчителя, висуваються нові вимоги до підготовки майбутніх учителів фізичної культури, здатних створювати оптимальні умови для фізичного та морального розвитку кожного школяра, розвивати природні задатки, можливості дитини, враховувати її інтереси, прагнення та потреби. Таким чином, педагогічна етика має розглядатись як важлива складова професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури. Усвідомлення сутності педагогічної етики та її змісту, виділення основних підходів до організації етичної підготовки майбутніх вчителів стає можливим за умови наведеного аналізу таких понять, як «етика», «мораль», «моральність», «професійна етика». В статті детально розглянуто змістовні структурні компоненти педагогічної етики (моральна свідомість, моральна діяльність і моральні відносини) та визначено теоретико-прикладні завдання педагогічної етики в сучасних умовах. Автори доходять до висновку, що реалізація означених завдань педагогічної етики на заняттях з фізичної культури сприятиме моральному вихованню молодого покоління.

Ключові слова: етика, мораль, моральність, професійна етика, вчитель, фізична культура.

Безъязычный Б. И., Коваль С. С., Худякова В. Б., Гиль Ю. Б. Педагогическая этика в профессиональной подготовке будущих учителей физической культуры. В основе гуманизации современной системы образования лежит признание человека как высшей социальной ценности. В этих условиях происходит переосмысление роли учителя, выдвигаются новые требования к подготовке будущих учителей физической культуры, способных создавать оптимальные условия для физического и морального развития каждого школьника, развивать природные задатки, возможности ребенка, учитывать его интересы, стремления и потребности. Таким образом, педагогическая этика должна рассматриваться как важная составляющая профессиональной подготовки будущих учителей физической культуры. Осознание сути педагогической этики и ее содержания, выделение основных подходов к организации этической подготовки будущих учителей становится возможным при условии приведенного анализа таких понятий, как «этика», «мораль», «моральность», «профессиональная этика». В статье подробно рассмотрены содержательные структурные компоненты педагогической этики (моральное сознание, моральная деятельность и моральные отношения) и определены теоретико-прикладные задачи педагогической этики в современных условиях. Авторы приходят к выводу, что реализация указанных задач педагогической этики на занятиях по физической культуре будет способствовать моральному воспитанию молодого поколения.

Ключевые слова: этика, мораль, моральность, профессиональная этика, учитель, физическая культура.

***B. I. Bezyazychnyy, S. S. Koval, V. B. Khudyakova, Y. B. Ghil. Pedagogical ethics in vocational training of future teachers of physical culture.** At the heart of the humanization of the modern education system is the recognition of man as the highest social value. Under these conditions, the role of the teacher is reconsidered, new requirements are being put forward for the training of future teachers of physical culture, able to create optimal conditions for the physical and moral development of each schoolboy, to develop natural inclinations, the capabilities of the child, to take into account his interests, aspirations and needs. Thus, pedagogical ethics should be considered as an important component of the professional training of future physical education teachers. Awareness of the essence of pedagogical ethics and its content, identification of the main approaches to the organization of ethical training for future teachers becomes possible on condition of the above analysis of such concepts as "ethics", "morality", "morality", "professional ethics". The content of structural components of pedagogical ethics (moral consciousness, moral activity and moral relations) is considered in detail in the article and theoretical and applied problems of pedagogical ethics are determined in modern conditions. The authors come to the conclusion that the implementation of these tasks of pedagogical ethics in physical education classes will contribute to the moral education of the younger generation.*

Keywords: ethics, morality, morality, professional ethics, teacher, physical culture.

Постановка проблеми. Гуманістична парадигма сучасної освіти ґрунтується на визнанні пріоритетною основою діяльності вчителя повагу до школяра, прийняття його права на ціннісне самовизначення. Орієнтація в навчально-виховному

процесі на особистість дитини, як на найвищу цінність, зумовлює необхідність формування знань і вмінь в галузі педагогічної етики, морально-вольових якостей, моральних настанов і цінностей у майбутніх учителів, в тому числі, майбутніх учителів фізичної культури.

Діяльність учителя фізичної культури, що базується на загальнолюдських принципах моралі, створює сприятливі умови не тільки для фізичного розвитку школярів, а й засвоєння цінностей моральної культури, дозволяє в системі виховних відносин обрати правильний підхід до кожного учня з метою найповнішого розкриття його можливостей, як фізичних, так і духовних. Отже, етичний аспект діяльності вчителя, виступає одним із вирішальних факторів, який впливає на процес педагогічного спілкування та визначає його результати. З огляду на це, педагогічна етика має розглядатись як важлива складова професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій дав можливість визначити такі напрями наукових досліджень, пов'язаних з розв'язанням вказаної проблеми: філософські основи морально-етичної культури (Е. Баллер, В. Бачинін, Н. Гончаренко, А. Гусейнов, А. Єрмоленко, С. Косолапов, Л. Коган, В. Малахов, Дж. Мур, В. Соловійов, А. Швейцер); теоретичні питання формування морально-духовної та етичної культури (Т. Аболіна, В. Бакштановський, В. Бачинін, В. Біблер, Н. Лавриченко, Є. Силіяєва, В. Сухомлинський, Т. Хайруліна, І. Харламов, А. Шемшуріна); теоретичні засади педагогічної етики і деонтології (М. Васильєва, Л. Хоружа, І. Чернокозов, В. Чернокозова, Н. Юмшанова). Ряд робіт присвячено дослідженню психологічних, педагогічних і культурологічних аспектів формування моральних уявлень учителя, його ціннісних орієнтацій, переконань, принципів на різних етапах становлення його як спеціаліста (Е. Грішин, В. Давидов, А. Донцов, В. Журавльов, Л. Мітіна, В. Сластьонін).

Аналіз наукових праць показує, що педагогічна етика, яка охоплює соціально значущі елементи суспільної моралі, розглядається науковцями як основа педагогічної майстерності та найголовніша передумова професійного удосконалення вчителя. В дослідженнях увага приділяється пошуку оптимальних шляхів підготовки майбутнього вчителя до взаємодії з суб'єктами навчально-виховного процесу на доброзичливих морально-гуманістичних засадах.

Формулювання цілей роботи. *Мета статті:* розкриття сутності та змісту педагогічної етики як складової професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури.

Методи дослідження: аналіз психолого-педагогічної, філософської, соціологічної літератури, спостереження.

Виклад основного матеріалу дослідження. В нашому дослідженні методологічними засадами наукового вивчення етичних аспектів професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури виступають фундаментально-теоретичні положення різних наук, зокрема психології, філософії, етики, соціології.

Усвідомлення сутності педагогічної етики та її змісту, виділення основних підходів до організації етичної підготовки майбутніх вчителів стає можливим за умови аналізу змісту таких понять, як «етика», «мораль», «моральність», «професійна етика».

У довідковій літературі поняття «мораль» (від лат. «mores» – звичаї) визначається як одна з форм суспільної свідомості, соціальний інститут, що виконує функцію регулювання поведінки людей у всіх без винятку галузях суспільного життя [8, с. 254].

Поняття «етика» і «мораль» отримали загальноєвропейське поширення, наповнившись в процесі культурного розвитку різним змістом. Поняття «етика» зберігає первісний зміст і позначає науку [3, с. 9]. У філософській енциклопедії етика визначається як вчення про моральність, мораль (від грец. «ethika», «ethos» – звичай, моральний характер) [8, с. 515]. Поняття «мораль» визначається як: 1) система оцінок людських вчинків, їхніх цілей та результатів, що визначають їхню абсолютну цінність незалежно від користі і задоволення, що конкретно доставляються ними; 2) загальнолюдські норми і зразки поведінки, прийняті в деякому суспільстві; 3) реально існуючий феномен, що має абсолютний, а не культурно-історичний характер [9, с. 10].

А. Донцов слушно зазначає [4], що мораль зосереджує в теоретичній свідомості суспільства принципи, норми, ідеали, що виконують функцію регуляції поведінки людини. Аналізуючи взаємодію та співвідношення понять «мораль» і «моральність» вчений визначає, що єдність цих понять полягає в тому, що вони відображають сферу належного. Але на відміну від моралі, як форми суспільної свідомості, моральність має здебільше індивідуально зорієнтовану спрямованість. Вона може формуватись на рівні теоретичної свідомості та під впливом соціальної практики на підґрунті власного життєвого досвіду, завдяки впливу моральних норм, традицій та форм поведінки, що утворились в певному соціально-культурному середовищі.

В сучасній науці професійна етика розглядається як кодекси поведінки, що забезпечують моральний характер тих взаємин між людьми, які випливають з професійної діяльності [7, с. 430]. Незважаючи на загальний характер моральних вимог, і наявність єдиної трудової моралі, існують ще й специфічні норми поведінки для певних видів професійної діяльності.

В основі професійної етики будь-якої сфери діяльності лежить принцип гуманності, вимога безумовної поваги до людини, до особистості. Гуманістичними аспектами насичена і педагогічна етика, яка реалізує принцип єдності поваги до особистості учня і вимогливості до нього, ставить питання про моральну довіру суспільства до вчителя.

Педагогічна етика представляє науку, предметом якої є моральна сторона професійної діяльності вчителя: моральна оцінка його професійної практики і усвідомлення її в специфічних формах, принципах та категоріях етики.

Виділення педагогічної етики в самостійну галузь педагогічного знання обумовлено низкою факторів: розширенням сфери педагогічного впливу на суспільство; збільшенням чисельності залучених до сфери освіти; збільшенням термінів навчання, тобто знаходженням учнів під безпосереднім впливом педагогів; зростаючою необхідністю формування комплексу моральних якостей та сталої моральної свідомості.

Педагогічна етика розглядає сутність принципів педагогічної моралі і сутність основних її категорій. Співвідношення педагогічної моралі із загальною мораллю слід розглядати як співвідношення частини і цілого. Представляючи собою особливе по відношенню до загальної моралі, вона більш повно і глибоко відображає характеристики моральних поглядів, почуттів і переконань, морального досвіду та елементів моральних відносин у педагогічній діяльності.

Педагогічна етика оперує такими поняттями етики, в яких відбиваються риси педагогічних поглядів, діяльності і відносин. В першу чергу до таких понять можна віднести професійний педагогічний обов'язок, педагогічну справедливість, педагогічний такт, толерантність та інші поняття.

Г. Васянович відносить до змістових структурних компонентів педагогічної етики моральну свідомість, моральну діяльність і моральні відносини [2].

Вчений розглядає моральну свідомість як форму суспільної свідомості, яка відображена і закріплена у вигляді моральних норм і правил поведінки людей у суспільному й особистому житті, та відносить до її структури такі основні елементи:

1. Моральні знання – уявляють собою особливу форму духовного засвоєння результатів пізнання, процесу відображення дійсності з погляду моральності (добра, справедливості, гідності), яка характеризується усвідомленням їх істинності.

2. Моральні почуття – як форму суб'єктивного, безпосереднього пережитого морального ставлення особистості до явищ навколишньої дійсності, інших людей і їхніх вчинків, самої себе і власних дій.

Наступний змістовий структурний компонент педагогічної етики – моральна діяльність, яка охоплює не лише просвітництво, самовиховання і досвід, а й мету, потреби, мотиви, засоби та результат діяльності.

Моральні відносини представлено на рівні відносин з учнем (учнівським колективом), колегами і керівництвом школи, батьками і суспільством.

За визначенням Г. Васяновича теоретико-прикладними завданнями педагогічної етики в сучасних умовах є:

- формування гуманістичної спрямованості педагогічної діяльності, орієнтації особистості вчителя на моральне виховання учнів;

- виявлення чинників, які сприяють зростанню рівня моральності педагога і учнів або, навпаки, гальмують цей процес;

- дослідження зв'язку між моральним досвідом дітей та їх батьків;

- розкриття механізмів взаємозв'язку, гармонії моральних і професійних якостей учителя;

- дослідження механізму вдосконалення морально-правових відносин між особистістю педагога і суспільством;

- розв'язання проблем моральної мотивації педагогічної діяльності, її морального, матеріального стимулювання і суспільного визнання.

З огляду на важливість завдань, які вирішує педагогічна етика, можна стверджувати, що вона є основою педагогічного спілкування, а отже має стати невід'ємною складовою підготовки майбутніх учителів, зокрема учителів фізичної культури.

Зміст професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури характеризується системою здатностей та вмінь розв'язувати проблеми й завдання майбутньої професійної діяльності [5].

Професійна діяльність учителя фізичної культури, має складну структуру і значні відмінності від інших педагогічних професій. Вона знаходиться у безпосередньому зв'язку з вихованням школярів, і спрямована на гармонійний фізичний і моральний розвиток молодого покоління. Педагогічний обов'язок вчителя фізичної культури полягає у розкритті в дитині позитивних якостей, сприянні розвитку морально-вольових якостей, в підтримці впевненості дитини у своїх силах, тобто не тільки сприяє розвитку фізичних здібностей школярів, а й виховує їх, формує особистісні якості, мотиви, інтереси, цінності. Як зазначає Ж. Бережна [1], ці мотиви проявляються і розкриваються у процесі занять фізичною культурою, а це викликає необхідність дотримуватися певних норм спортивної етики, виховувати спортивну працелюбність, волю та інші особистісні якості й властивості спортивного характеру. При цьому вчитель сам має демонструвати відповідні установки, інтереси, прагнення й особистісні риси, такі як чесність, відвертість, співробітництво, прагнення допомогти вихованцю.

Педагогічна етика вчителя фізичної культури реалізується в його комунікативних здібностях. Серед найбільш поширених виховних методів і форм впливу на свідомість школяра виділяють настанови і зауваження, рекомендації і поради, які визначають ставлення учня до занять фізичною культурою.

Наведена характеристика професійної діяльності вчителя фізичної культури показує вагомість моральних якостей особистості вчителя у фізичному вихованні школярів. Його здійснення вимагає від випускників вищих педагогічних навчальних закладів відповідної підготовки, яка має включати зміст педагогічної етики поряд із професійними знаннями, уміннями і навичками.

Висновки. В основі гуманізації сучасної системи освіти лежить визнання людини як найвищої соціальної цінності. В цих умовах відбувається переосмислення ролі вчителя, висуваються нові вимоги до підготовки майбутніх учителів фізичної культури, здатних створювати оптимальні умови для фізичного та морального розвитку кожного школяра, розвивати природні задатки, можливості дитини, враховувати її інтереси, прагнення та потреби.

Сучасна наука розглядає педагогічну етику як розділ етичної науки, який вивчає особливості педагогічної моралі, характер моральної діяльності вчителя і моральних відносин у професійному середовищі. Реалізація завдань педагогічної етики на заняттях з фізичної культури сприяє моральному вихованню молодого покоління.

Перспективним напрямом подальших досліджень є вивчення особливостей формування етичної компетентності майбутніх учителів фізичної культури.

Література

1. Бережна Ж. В. Педагогічна етика як складова професійної компетентності тренера / Ж. В. Бережна // Духовність особистості. – 2012. – Вип. 3. – С.3-9.

2. Васянович Г. П. Педагогічна етика: навч. посіб. / Г. П. Васянович. – К.: Академвидав, 2011. – 256 с

3. Гусейнов А. А. Наука, мораль, человек / А. А. Гусейнов // Человек в системе наук. Отв. ред. И. Т. Фролов. – М.: Наука, 1989. – С.8-15.

4. Донцов А. В. Моральна культура вчителя: монографія / А. В. Донцов. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2008. – 240 с.

5. Драгнев Ю. В. Професійний розпиток майбутнього вчителя фізичної культури в умовах інформаційно-освітнього простору: теорія та практика : монографія / Ю.В. Драгнев ; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». – Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. – 476 с.
6. Kratkaya filosofskaya ehnciklopediya. – M.: Prosveshchenie, 1994. – 574 s.
7. Slovar' po ehntike / Pod red. A. A. Gusejnova i I. S. Kona. – Izd-e 6-e. – M.: Politizdat, 1989. – 447 s.
8. Filosofskij slovar' / Pod red. I. T. Frolova. – Izd-e 6-e, pererab. i dopoln. – M: Politizdat, 1991. – 559 s.
9. Shrejder Y. A. Lekcii po ehntike / Y. A. Shrejder. – M. : Miro, 1994. – 134 s.

Бистра І. І.

Київський університет імені Бориса Грінченка

ВІДБІР СТУДЕНТІВ ДО СЕКЦІЙНИХ ГРУП ЗАНЯТЬ З ФІТНЕСУ ТА АЕРОБІКИ ЗА ОЗНАКАМИ КООРДИНАЦІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ

Заняття студентської молоді у спортивних секціях з фітнесу та аеробіки, а саме, відвідування груп зі складно-координаційних видів спорту, дає змогу викладачам секцій певних напрямків залучати займаючихся, проводити відбір студентів до спортивних секцій. Всупереч тому, що кожен студент на початковому етапі спортивної підготовки має свої індивідуальні навички, питання розвитку координації та координаційних здібностей постає дуже гостро. Сучасний етап розвитку змагальної діяльності серед студентської молоді значно популяризує секційні спрямування занять з фітнесу та аеробіки, що, насамперед, прискорює результати роботи виступами на Універсиадах, конкурсах, Чемпіонатах, відкритих змаганнях.

У статті досліджені питання комплексної оцінки розвитку координаційних здібностей студентів 17—18 років вищого навчального закладу. Визначити дані результати за тестами координаційних якостей вдалося за декілька етапів. Складно-координаційні рухи, вправи, що характеризували різні прояви координаційних здібностей до: ритмічної діяльності (вправи базової аеробіки під музику); статичної рівноваги (тест «фламінго»); координації рухів руками (тест Бірюк); просторово-динамічних параметрів рухів (стрибки на розмітку); загальної координованості рухів, диференціювання швидкісно-силових параметрів (тест Берні). Нормативи оцінки для студентів різного віку розраховували за 5-бальною сигмовидною шкалою.

Ключові слова: координація, координаційні здібності, тестування, оцінювання, фітнес, аеробіка, рухи.

Быстрая И.И. Отбор студентов в секционные группы занятий фитнесом и аэробикой по признаку координационных способностей. Занятия студенческой молодежи в спортивных секциях по фитнесу и аэробике, а именно, посещение групп со сложно-координационных видов спорта, дает возможность преподавателям секций определенных направлений привлечь занимающихся, проводить отбор студентов в спортивные секции. Вопреки тому, что каждый студент на начальном этапе спортивной подготовки имеет свои индивидуальные навыки, вопросы развития координации и координационных способностей встают очень остро. Современный этап развития соревновательной деятельности среди студенческой молодежи значительно популяризирует секционные направления занятий по фитнесу и аэробике, что, прежде всего, ускоряет результаты работы выступлениями на Универсиадах, конкурсах, Чемпионатах, открытых соревнованиях.

В статье исследованы вопросы комплексной оценки развития координационных способностей студентов 17-18 лет высшего учебного заведения. Определить данные результаты по тестам координационных качеств удалось за несколько этапов. Сложно-координационные движения, упражнения, характеризующие различные проявления координационных способностей к: ритмической деятельности (упражнения базовой аэробики под музыку); статического равновесия (тест «фламинго»); координации движений руками (тест Бирюк); пространственно-динамических параметров движений (прыжки на разметку); общей координированности движений, дифференцировки скоростно-силовых параметров (тест Берни). Нормативы оценки для студентов разного возраста рассчитывали по 5-балльной сигмовидной шкале.

Ключевые слова: координация, координационные способности, тестирование, оценивание, фитнес, аэробика, движения.

Bystra Irina. The Selection of students in a breakout group fitness and aerobics classes on the basis of coordination abilities. Classes of students in sports fitness and aerobics, namely, visits to groups with complex-coordination kinds of sports, gives an opportunity to teachers of sections of certain areas to attract simulcast, to conduct the selection of students in the sports section. Despite the fact that each student at the initial stage of sports training has its own skills, development of coordination and coordination abilities gets very serious. The current stage of development of the competitive activities among the students significantly popularitywith sectional areas of fitness and aerobics, which primarily speeds up the results of work performances at games, competitions, Championships, open competitions. The article studies the issues of integrated assessment of development of coordination abilities of students of 17-18 years of higher education. To determine these results on tests of coordination qualities managed for a few steps. Difficult coordination of movements, exercises, characterizing different manifestations of coordination abilities to: rhythmic activities (exercise basic aerobics to music); the static balance test (Flamingo); the coordination of the hand movements test (the bear); spatial-dynamic parameters of the movements (jumping markup); General coordination of movements, differentiation of speed-strength parameters (test Berp). Standards of evaluation for students of different ages were calculated using a 5-point sigmoid scale.

Key words: coordination, coordination ability, testing, evaluation, fitness, aerobics, movement.

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень та публікацій. Сучасна система фізичного виховання студентської молоді є пріоритетом у формуванні фізичної культури, здорового способу життя, спортивного стилю